

О.С. Пелюх, аспірант

Національної академії Служби безпеки України, м. Київ

ВЗАЄМОДІЯ ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ ІЗ СУБ'ЄКТАМИ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ (ВІДМИВАННЮ) ДОХОДІВ, ОДЕРЖАНИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ

Аналіз економічної ситуації в нашій державі свідчить, що саме банківська система, особливо в умовах глобалізації фінансових послуг, найбільше піддається ризикам бути використаною для відмивання доходів, одержаних злочинним шляхом. З метою протидії цьому негативному явищу досить гостро постає питання налагодження ефективної взаємодії державних органів із суб'єктами банківської сфери.

Механізм взаємодії державних органів з фінансовими установами в сфері протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, можна окреслити таким чином: банківські установи як суб'єкти первинного фінансового моніторингу виявляють фінансові операції, що відповідно до Закону України "Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом", підлягають фінансовому моніторингу та надсилають до Державного комітету фінансового моніторингу України (далі – Держфінмоніторинг) повідомлення про підозрілі операції; Держфінмоніторинг досліджує фінансові операції на предмет їх належності до відмивання коштів і направляє до правоохоронних органів інформацію про фінансові операції, які потенційно можуть бути пов'язані з легалізацією злочинних доходів.

Банківські установи є найбільш активними учасниками в системі звітування в розрізі суб'єктів первинного фінансового моніторингу. Зокрема, протягом 2009 року банківськими установами до Держфінмоніторингу було надіслано близько 97 % (868 357) повідомлень від загальної кількості отриманих.

У зв'язку з цим можна констатувати, що банківський сектор найбільш уразливий до використання його в злочинних схемах, пов'язаних з легалізацією кримінальних доходів. Водночас запобігання та протидія легалізації "брудних" грошей можуть бути результативними лише при тісній і чіткій взаємодії державних органів, задіяних у системі протидії, з банківським сектором.

Вагомим кроком у скоординованості спільних дій у сфері боротьби з відмиванням злочинних доходів було прийняття 21 жовтня 2009 року постанови Кабінету Міністрів України та Національного банку України № 1119 "Про затвердження плану заходів на 2010 рік із запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним

шляхом, і фінансуванню тероризму”, що була розроблена за участю більш ніж 50 державних органів України, в тому числі Служби безпеки України та Державного комітету фінансового моніторингу України. Вказаний План заходів є головною програмою діяльності національної системи протидії легалізації злочинних доходів, яка забезпечує протягом року запровадження спільних злагоджених заходів державних органів і фінансових установ щодо мінімізації ризиків використання економічної та фінансової системи країни з метою відмивання кримінальних доходів.

Разом з цим найбільш важливим аспектом, який залишається не врегульованим, є проблема оперативного отримання інформації, яка належить до відомостей, що містять банківську таємницю. Підсилення ролі банківської системи в протидії легалізації кримінальних доходів доцільно розпочати з урегулювання цього поняття. Адже очевидним є той факт, що банківська таємниця може бути ефективним засобом приховування злочинних доходів і створювати достатньо серйозні проблеми у виявленні фінансових операцій, пов’язаних з їх легалізацією.

Тож серед пропозицій вдосконалення національної системи протидії відмиванню доходів, одержаних злочинним шляхом, – чітка правова регламентація та наближення поняття “банківська таємниця” до міжнародних стандартів, а також спрощення процедури отримання правоохоронними та іншими державними органами від банків документів, що містять банківську таємницю.

О.В. Мовчан, ХРКЦ ВКЦ ВРД АО “УкрСиббанк”

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ЛІМІТУ ОВЕРДРАФТУ В УПРАВЛІННІ КРЕДИТНИМ РИЗИКОМ

У період з 2005 до 2008 року спостерігалось швидке зростання обсягів кредитних вкладень банків в економіку України. Загострення конкурентної боротьби між банками спонукало їх вдаватися до цінових і нецінових методів залучення клієнтів – до зниження вартості кредитних ресурсів, до впровадження лояльних умов кредитування, а саме – зниження початкових внесків, дисконтів при оцінці вартості забезпечення, збільшення можливих сум кредитування на одного позичальника.

Вищевказані фактори стали причиною стрімкого збільшення частки проблемних активів у кредитному портфелі банківської системи, коли в 2008 році відбулося падіння обсягів грошових надходжень, зумовлене розвитком фінансової кризи: на рахунки юридичних осіб – від виручки від реалізації, фізичних осіб – у вигляді оплати праці та інших виплат. Насамперед це відобразилося на овердрафтному кредитуванні,